

УДК: 35.078.33: 657.6

Ружанський Олександр

ORCID iD 0000-0002-5844-0928

e-mail: glavbyhgtty@gmail.com

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ СИСТЕМОЮ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

[https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-123-137](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-123-137)

Анотація. У сучасних особливих умовах (військового стану) функціонування національної економіки, яка фінансово підтримується коштом міжнародних організацій та фондів, актуальним є здійснення внутрішнього аудиту використання наданих міжнародними донорами фінансових ресурсів. З метою належного проведення такого аудиту важливо розумітися на вітчизняному нормативно-правовому полі здійснення внутрішнього аудиту. Метою статті є дослідження поняття внутрішнього аудиту, аналіз нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні від державного до локального рівнів для удосконалення внутрішніх процесів та порядку внутрішнього контролю організацій системи ДСНС України, які є об'єктами аудиту. Досліджено поняття внутрішнього аудиту та графічно відображено його визначення в нормативно-правових актах державного та локального рівнів, їх взаємозв'язок. Встановлено відповідність трактування внутрішнього аудиту в системі ДСНС України нормативно-правовим актам державного рівня та міжнародній практиці. Зазначено, що поняття внутрішнього аудиту не має суто фінансового змісту і спрямоване на удосконалення системи публічного управління поряд із вирішенням фінансових питань, які полягають у законному, ефективному, цільовому та результативному використанні бюджетних коштів. Тобто внутрішній аудит є складовою ефективною системи публічного управління державним органом, бюджетною установою, організацією тощо. Для удосконалення внутрішніх процесів та порядку внутрішнього контролю організацій системи ДСНС України, які є об'єктами аудиту, на підставі аналізу юридичної бази, що регламентує діяльність з внутрішнього аудиту в державному секторі, запропоновано виокремлення двох рівнів нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні: державного та локального. Водночас внутрішні документи з організації та проведення внутрішнього аудиту в системі ДСНС України є юридичним підґрунтям такої діяльності локального рівня. Досліджено хронологію розбудови вітчизняної юридичної бази із запровадження внутрішнього аудиту як складової системи державного

внутрішнього фінансового контролю для вдосконалення діяльності органів державного сектору, підвищення рівня культури державного управління. Наголошено на формуванні вітчизняного нормативно-правового забезпечення у сфері внутрішнього аудиту в державному секторі на базі міжнародних стандартів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) та Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту Інституту внутрішніх аудиторів (ІІА).

Ключові слова: внутрішній аудит, публічне управління, державний внутрішній фінансовий контроль, управління ризиками, бюджетні кошти, фінансові ресурси, Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

Постановка проблеми. Реформування державного управління, операційна ефективність та цільове використання наявних фінансових ресурсів є важливими індикаторами довіри суспільства. В межах сучасних особливих умов функціонування національної економіки, яка фінансово підтримується коштом міжнародних організацій та фондів, посилилася необхідність у здійсненні внутрішнього аудиту використання таких фінансових ресурсів. Система управління державними фінансами в Україні зазвичай концентрувалася на контролі витрат, отже особи, дотичні до використання таких коштів, зосереджували свої зусилля на дотриманні законодавчих вимог, приділяючи меншу увагу підвищенню ефективності їх використання. З огляду на це важливо дослідити нормативно-правове підґрунтя здійснення внутрішнього аудиту на державному рівні з метою удосконалення внутрішніх процесів (фінансових і нефінансових) організацій, які є об'єктами аудиту, а також системи внутрішнього контролю для недопущення реалізації ризиків діяльності організації на локальному рівні управління – на рівні Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС України).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти внутрішнього аудиту, особливості аудиторської діяльності, нормативно-правове забезпечення взаємодії внутрішніх і зовнішніх аудиторів та їх відповідної діяльності відображені у навчальному посібнику «Внутрішній аудит» [1].

Здебільшого поняття внутрішнього аудиту досліджується професіоналами-практиками з небюджетної сфери діяльності. Так, аудиторка-практикня І. Йовенко дослідила: проблеми

розвитку внутрішнього аудиту в Україні, які, на її погляд, полягають у необхідності формування комплексного підходу до забезпечення ефективного функціонування підрозділів внутрішнього аудиту; позитивні сигнали для потенційних інвесторів і кредиторів для підвищення інвестиційної привабливості підприємства внаслідок упровадження внутрішнього аудиту в сучасних умовах управління ризиком банкрутства підприємства [2].

Проте останніми роками питання дослідження внутрішнього аудиту в бюджетній сфері набуває особливої актуальності. Так, експерти проекту «ЄС для підсилення державних фінансових систем місцевих урядів» за підтримки Європейського Союзу у 2020 році розробили матеріали «Внутрішній аудит: від теорії до практики» для розпорядників бюджетних коштів місцевих бюджетів. Метою зазначеного є надання методичної підтримки керівникам, внутрішнім аудиторам і працівникам державного сектору із внутрішнього аудиту [3].

Автори В. Рядінська, Ю. Костенко та Г. Петренко [4] досліджували організаційно-правові аспекти у сфері державного фінансового контролю, зокрема внутрішнього аудиту. Науковці виокремили чотири рівні системи побудови нормативно-правових актів щодо внутрішнього аудиту в державному секторі економіки: норми Бюджетного кодексу України, які мають найвищу юридичну силу в структурі нормативних документів у сфері внутрішнього аудиту та містять його узагальнене визначення; 2) особливості здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, що визначає базові засади створення й організації функціонування підрозділів внутрішнього аудиту від чисельності підрозділу із внутрішнього аудиту до їх підзвітності; 3) вітчизняні стандарти внутрішнього аудиту, згідно з якими здійснюються внутрішні аудити; 4) міжнародні нормативно-правові акти.

Унаслідок аналізування питань функціонування системи внутрішнього аудиту в державному секторі науковий колектив (у складі С. Зюмана та Т. Яковлевої) обґрунтував та запропонував рекомендації з підготовки та проведення

внутрішнього аудиту в органах державної влади та бюджетних установ, які належать до сфери їх управління [5].

Важливими в дослідженні нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту є наукові доробки у юридичній сфері. Наприклад, В. Оболенцев з юридичного погляду сформулював засади системної діяльності суб'єктів внутрішнього аудиту задля вдосконалення системної діяльності України [6].

У зазначених вище дослідженнях, беззаперечно, висвітлюються обрані науковцями проблемні питання розвитку внутрішнього аудиту як у бюджетній, так і небюджетній сферах. Додатково до цих досліджень важливо здійснити огляд поняття внутрішнього аудиту та його нормативно-правового забезпечення в публічному управлінні системи ДСНС України, тобто на локальному рівні.

Мета статті є дослідження поняття внутрішнього аудиту, аналіз нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні від державного до локального рівнів для удосконалення внутрішніх процесів та системи внутрішнього контролю організацій системи ДСНС України, які є об'єктами аудиту.

Методи дослідження. Наукова розвідка проводилася із застосуванням загальнонаукових та емпіричних методів. Під час дослідження поняття внутрішнього аудиту здійснювався аналіз, узагальнення, індукція. Огляд чинного правового забезпечення внутрішнього аудиту на державному та локальному (ДСНС України) рівнях супроводжувався аналізом і синтезом, дедукцією, аналогією, спостереженням тощо.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняне нормативно-правове забезпечення у сфері внутрішнього аудиту в державному секторі формувалося протягом останнього десятиліття на базі міжнародних стандартів. Ключовими серед них є стандарти Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (International Organization of Supreme Audit Institutions – INTOSAI). Завданням цієї організації є об'єднання аудиторів світу для обміну корисним практичним досвідом у сфері аудиту. Рахункова палата є повноправним членом INTOSAI з 1998 р. Діяльність INTOSAI сприяє кращому

державному управлінню через підтримку вдосконалення діяльності урядів країн-членів, підвищення прозорості бюджетного процесу, посилення підзвітності, протидії корупції, забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів. До складу INTOSAI входять сім регіональних організацій вищих органів аудиту, в тому числі Європейська організація вищих органів аудиту (EUROSAI), що створена у 1990 році.

Також нормативно-правовою базою для вітчизняних практик у сфері внутрішнього аудиту в державному секторі є Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, розроблені в Інституті внутрішніх аудиторів (The Institute of Internal auditors – ІА). Міжнародний Інститут Внутрішніх Аудиторів (Global ІА) є міжнародною професійною асоціацією, яка об'єднує понад 190000 членів у більш ніж 170 країнах світу та заснована в 1941 р. Всеукраїнська громадська організація «Інститут Внутрішніх Аудиторів України» заснована в 2001 р. і є представником Інституту Внутрішніх Аудиторів в Україні. Метою діяльності Інституту є задоволення та захист професійних, соціальних, економічних, освітніх та інших спільних інтересів своїх членів, сприяння поширенню та затвердженню принципів правової держави та впровадженню в Україні міжнародної професійної практики внутрішнього аудиту.

Процес запровадження внутрішнього аудиту як складової системи державного внутрішнього фінансового контролю для вдосконалення діяльності органів державного сектору, підвищення рівня культури державного управління розпочався з Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 р. згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.05.2005 № 158-р.

Згадана концепція та необхідність виконання завдань, передбачених планом дій Україна – ЄС, потребували формування юридичного підґрунтя для впровадження системи державного внутрішнього фінансового контролю (далі – ДВФК). З цією метою було доопрацьовано статтю 26 Бюджетного кодексу України, введено поняття внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Відтак у статті 26

Бюджетного кодексу України з'явилася вимога для державних органів та бюджетних установ, які належать до сфери управління таких органів, щодо запровадження основних елементів європейської моделі ДВФК – внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Внутрішній контроль є сукупністю дій та заходів керівників усіх ланок управління, спрямованих на законне, цільове та ефективне використання бюджетних коштів, досягнення встановлених цілей діяльності державних органів та бюджетних установ, які належать до сфери їх управління.

Також формалізовано визначення внутрішнього аудиту. Це діяльність, яка спрямована на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та передбачає надання незалежних висновків і рекомендацій. Також для здійснення внутрішнього аудиту розпорядник бюджетних коштів в особі керівника утворює самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту, що є підпорядкованим і підзвітним безпосередньо такому керівнику [7].

Отже, керівник державного органу чи бюджетної установи, яка належить до сфери управління такого органу, несе персональну відповідальність за функціонування цих елементів європейської моделі ДВФК за ієрархією підзвітності керівників усіх рівнів управління. Тобто керівники мають організувати й забезпечити належний рівень функціонування як внутрішнього контролю без винятку в усіх бюджетних установах та державних органах, так і внутрішнього аудиту – у системах таких органів, наприклад у системі ДСНС України, з усвідомленням рівня відповідальності за невиконання цієї вимоги.

Особливості здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та порядок формування підрозділів внутрішнього аудиту визначаються Кабінетом Міністрів України. Так, у Кабінеті Міністрів України 28.09.2011 р. ухвалено постанову «Деякі питання утворення структурних

підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади» за № 1001. На виконання зазначеної постанови міністерства, інші центральні органи виконавчої влади з 1 січня 2012 р. утворили підрозділи внутрішнього аудиту на базі внутрішніх контрольно-ревізійних підрозділів. Згодом відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 внесено зміни до Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту.

Оскільки організаційно-методологічні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту належать до компетенції Міністерства фінансів України, яке згідно з міжнародно визнаною практикою є ключовим суб'єктом у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, то нормативно-правове супроводження діяльності підрозділів внутрішнього аудиту здійснюється саме цим відомством. Зокрема, Міністерство фінансів України оцінює рівень функціонування систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. З огляду на це відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 29.09.2011 № 1217 було ухвалено Кодекс етики внутрішнього аудитора, а згідно з наказом від 04.10.2011 № 1247 – Стандарти внутрішнього аудиту. У Стандартах внутрішнього аудиту визначаються єдині підходи до провадження діяльності з внутрішнього аудиту в державних органах у розрізі планування, здійснення і звітування про результати такого аудиту.

У 2014 році у Міністерстві фінансів України (наказ «Про затвердження форми звітності № 1-ДВА «Звіт (зведений звіт) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту», пояснювальної записки до звіту (зведеного звіту) та інструкції про їх складання та подання» від 27.03.2014 № 347) затверджено відповідну форму звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту з інструкцією про її складання та подання.

Згодом у Міністерстві фінансів України було затверджено

Порядок здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (наказ Міністерства фінансів України від 03.05.2017 № 480), згідно з яким оцінка функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішня оцінка якості внутрішнього аудиту) проводиться у формі дослідження та не є контрольним заходом.

Лише нещодавно на виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про запровадження сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001» від 12.01.2022 № 12 у Міністерстві фінансів України затверджено Порядок проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту (наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2022 № 144). В цьому Порядку міністерством визначений механізм проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів, інших головних розпорядників бюджетних коштів та їх територіальних органів.

Згадані вище нормативно-правові акти регламентують діяльність з внутрішнього аудиту в державному секторі на державному рівні. Оскільки дослідження зазначеного наукового доробку спрямоване на вивчення юридичної бази здійснення внутрішнього аудиту в системі ДСНС України, то переходимо на розгляд локальних нормативно-правових актів. Так, механізм проведення внутрішнього аудиту в апараті ДСНС України, її територіальних органах, підрозділах, установах і організаціях, на підприємствах сфери управління ДСНС визначає Порядок здійснення внутрішнього аудиту на підприємствах, в установах та організаціях сфери управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій, який затверджено наказом ДСНС України від 28.04.2020 № 267. Водночас для підвищення ефективності реалізації функції внутрішнього аудиту та забезпечення гарантій дотримання вимог чинних нормативно-правових актів з питань внутрішнього аудиту, а також внутрішньої нормативно-правової бази у ДСНС України затвердили наказом від 28.04.2020 № 266 «Порядок проведення внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту в Державній службі України з надзвичайних ситуацій».

Узагальнення огляду чинного нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні від державного до локального рівнів з метою удосконалення внутрішніх процесів та системи внутрішнього контролю організацій системи ДСНС України, які є об'єктами аудиту, наведено на рис. 1.

Розглянемо більш детально поняття внутрішнього аудиту. Міжнародний інститут внутрішніх аудиторів внутрішній аудит розглядає як незалежну і об'єктивну діяльність з надання впевненості та консультаційних послуг, спрямовану на удосконалення діяльності організації, в тому числі досягнення нею цілей діяльності завдяки управлінню ризиками, заходам контролю і підвищенню ефективності корпоративного управління.

У Стандарті 5 розділу III Стандартів внутрішнього аудиту визначено сутність діяльності з внутрішнього аудиту як дослідження та оцінку системи управління та внутрішнього контролю, у тому числі управління ризиками (з питань та в обсязі, що відповідають об'єкту, темі та цілям внутрішнього аудиту) [8]. Таке трактування гармонізоване з міжнародним формулюванням, яке зазначено вище та сприяє імплементації у вітчизняну нормотворчу практику положень міжнародних стандартів.

На локальному рівні, на рівні ДСНС України внутрішній аудит визначено як діяльність підрозділів внутрішнього аудиту в ДСНС, що спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникнення помилок чи інших недоліків у діяльності установи, покращення внутрішнього контролю. Тобто визначення локального рівня (рис. 2) відповідає трактуванням нормативно-правових актів державного рівня, уточнюючи та розширюючи розуміння управління ризиками.

ДЕРЖАВНИЙ РІВЕНЬ

- Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2005 № 158-р)
- Бюджетний кодекс України (Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI із змінами)
- Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади (постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 із змінами)
- Кодекс етики внутрішнього аудитора (наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2011 № 1217 із змінами)
- Стандарти внутрішнього аудиту (наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247 із змінами і доповненнями)
- Про затвердження форми звітності № 1-ДВА «Звіт (зведений звіт) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту», пояснювальної записки до звіту (зведеного звіту) та інструкції про їх складання та подання» (наказ Міністерства фінансів України від 27.03.2014 № 347)
- Про затвердження Порядку здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (наказ Міністерства фінансів України від 03.05.2017 № 480)
- Про затвердження Порядку проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту (наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2022 № 144)

ЛОКАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

- Порядок здійснення внутрішнього аудиту на підприємствах, в установах та організаціях сфери управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій (наказ ДСНС України від 28.04.2020 № 267)
- Порядок проведення внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту в Державній службі України з надзвичайних ситуацій (наказ ДСНС України від 28.04.2020 № 266)

Рис. 1 – Нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні від державного до локального рівнів

Джерело: розробка автора

Важливо розуміти, що поняття внутрішнього аудиту не має суто фінансового змісту і спрямоване на удосконалення системи управління поряд із вирішенням фінансових питань, які полягають у законному, ефективному, цільовому та результативному використанні бюджетних коштів.

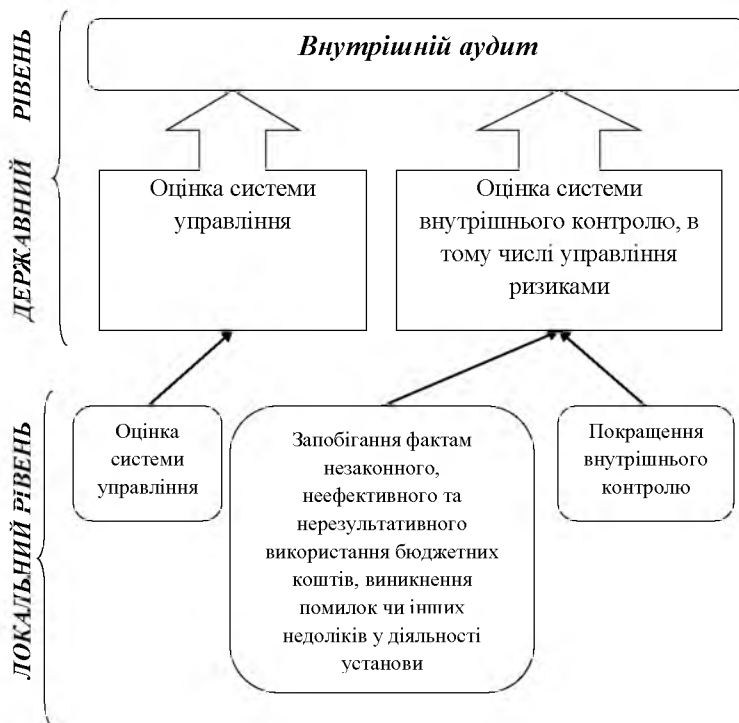

Рис. 2 – Визначення поняття внутрішнього аудиту в нормативно-правових актах державного та локального рівнів, їх взаємозв'язок

Джерело: розробка автора

Це підтверджує гіпотезу, що діяльність із внутрішнього аудиту вже тривалий час як вийшла за межі лише фінансового аспекту і посіла вагоме місце в системі публічного управління. На практиці це реалізується завдяки виявленню внутрішнім аудитом прогалин в управлінні організацією та наданні відповідних рекомендацій з його покращення. А покращення системи управління сприяє вирішенню суто фінансових завдань, які полягають у підвищенні ефективності використання бюджетних коштів тощо.

Висновки та напрями подальших досліджень.

1. Загалом у трактуванні внутрішнього аудиту в системі ДСНС України простежується його відповідність нормативно-правовим актам державного рівня та міжнародній практиці.

2. Поняття внутрішнього аудиту давно вийшло за межі фінансового змісту і спрямоване на удосконалення системи публічного управління, тобто є складовою ефективною системою публічного управління державним органом, бюджетною установою, організацією тощо.

3. З метою удосконалення внутрішніх процесів та системи внутрішнього контролю організацій системи ДСНС України, які є об'єктами аудиту, на підставі аналізу юридичної бази, що регламентує діяльність з внутрішнього аудиту в державному секторі, запропоновано виокремлення двох рівнів нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту в публічному управлінні: державного та локального. Водночас внутрішні документи з організації та проведення внутрішнього аудиту в системі ДСНС України є юридичним підґрунтям такої діяльності локального рівня.

4. За результатами проведеного дослідження встановлено, що вітчизняне нормативно-правове забезпечення у сфері внутрішнього аудиту в державному секторі формувалося протягом останнього десятиліття на базі міжнародних стандартів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) та Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту, що розроблені в Інституті внутрішніх аудиторів (ІА).

5. Розбудова вітчизняної юридичної бази із запровадження внутрішнього аудиту як складової системи державного внутрішнього фінансового контролю для вдосконалення діяльності органів державного сектору, підвищення рівня культури державного управління розпочалася з ухвалення 24 травня 2005 р. Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року та супроводжувалася певною хронологією затвердження нових нормативно-правових документів у цій сфері, які описані вище. Цей процес триває до сьогодні.

6. Подальшим кроком у розвитку тематики внутрішнього аудиту в державному секторі є детальне дослідження національних Стандартів внутрішнього аудиту щодо їх повноти та відповідності міжнародній практиці здійснення внутрішнього аудиту в державному секторі з метою надання

пропозицій щодо удосконалення положень нормативно-правових актів України та підвищення ефективності управління організаціями системи ДСНС України.

Список використаних джерел

1. Огійчук М. Ф., Рагуліна І. І., Новіков І. Т., Рагуліна М. М. Внутрішній аудит : навч. посібник. Вид. 5-те, перероб. і допов. Київ : Алерта, 2022. 390 с.
2. Йовенко І. Проведення внутрішнього аудиту на підприємстві : важливі аспекти. *Аудитор України*. № 4(233). 2015. URL : <https://www.pspaudit.com.ua/files/iovenko.pdf> (дата звернення : 21.01.2023).
3. Внутрішній аудит : від теорії до практики : практ. пос. / Експерти Проекту «ЄС для підсилення державних фінансових систем місцевих урядів». 2020. *Decentralization : вебсайт*. URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/557/30.03.2020.pdf> (дата звернення : 11.01.2023).
4. Рядінська В. О., Костенко Ю. О., Петренко Г. О. Організаційно-правові аспекти внутрішнього аудиту в державному секторі економіки. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7/2020. URL : http://www.lsej.org.ua/7_2020/76.pdf. (дата звернення : 21.01.2023).
5. Зюман С., Яковлева Т. Методичні підходи проведення внутрішнього аудиту в державному секторі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : військові та технічні науки*. 2021. Т. 86. № 4. URL : https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/military_tech/article/view/862 (дата звернення : 21.01.2023).
6. Оболенцев В. Ф. Внутрішній аудит як підсистема державної системи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2022. № 71. URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/263427> (дата звернення : 21.01.2023).
7. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення : 25.01.2023).
8. Стандарти внутрішнього аудиту : наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247. Офіційний веб-портал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> (дата звернення : 25.01.2023).

References

1. Ohiichuk, M. F., Rahulina, I. I., Novikov, I. T. & Rahulina, M. M. (2022). *Vnutrishnii audit* [Internal audit]. Vyd. 5-te, pererob. i dopov. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
2. Iovenko, I. (2015) Provedennia vnutrishnoho audytu na pidpriemstvi: vazhlyvi aspekty [Conducting an internal audit at the enterprise: important aspects]. *Auditor of Ukraine*, 4(233). Retrieved from <https://www.pspaudit.com.ua/files/iovenko.pdf> [in Ukrainian].
3. *Vnutrishnii audit: vid teorii do praktyky* [Internal audit: from theory to practice]. (2020). [Eksperty Proektu «YeS dlia pidsylennia derzhavnykh finansovykh system mistsevykh uriadiv»]. *Decentralization: websit*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/557/30.03.2020.pdf> [in Ukrainian].
4. Riadinska, V. O., Kostenko, Yu. O. & Petrenko, H. O. (2020). *Orhanizatsiino-pravovi aspekty vnutrishnoho audytu v derzhavnomu sektori ekonomiky* [Organizational and legal aspects of internal audit in the state sector of the economy].

- Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 7. Retrieved from http://www.lsej.org.ua/7_2020/76.pdf [in Ukrainian].
5. Ziuman, S., Yakovlieva, T. (2021). *Metodychni pidkhody provedennia vnutrishnoho audytu v derzhavnomu sektori* [Methodical approaches to internal audit in the public sector]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*, Tom 86, 4. Retrieved from https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/military_tech/article/view/862 [in Ukrainian].
  6. Obolentsev, V. F. (2022). *Vnutrishnii audyt yak pidsystema derzhavnoi systemy* [Internal audit as a subsystem of the state system]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnogo Universytetu*, 71. Retrieved from <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/263427> [in Ukrainian].
  7. Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine from August 07 2010, № 2456-VI. *Official web portal of the Parliament of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
  8. Internal audit standards: order of the Ministry of Finance of Ukraine from October 04 2011, № 1247. *Ofitsiynyi veb-portal parlamentu Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> [in Ukrainian].

INTERNAL AUDIT'S REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK IN PUBLIC ADMINISTRATION BY THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE'S SYSTEM

Ruzhanskyi Oleksandr

Abstract. In the modern special conditions (conditions of martial law) of the national economy's functioning, which is financially supported at the expense of international organizations and funds, an internal audit of the use of financial resources provided by international donors is relevant. In order to properly conduct such audit, to understand the domestic regulatory and legal framework of internal audit is important. To define the concept of internal audit, analysis of regulatory and legal framework of internal audit in public administration from state to local level for the improvement of internal processes and the internal control's system of the State Emergency Service of Ukraine's organizations, which are the objects of the audit, are the purpose of this article. The author researched the internal audit's concept and graphically displayed the definition of this concept in regulatory and legal framework of the state and local levels, their relationship. The correspondence of the interpretation of internal audit in the system of the State emergency service of Ukraine for state level regulatory acts and international practice is established. The internal audit's concept does not have a purely financial meaning and aimed at improving the public administration system along with solving financial issues, which consist in the legal, effective, intended and efficient use of budget funds, are states in the article. That is, internal audit is a component of an effective public administration's system of a state body, budget institution, organization, etc. The improvement of internal processes and the internal control's system of the State Emergency Service of Ukraine's organizations, which are the objects of the audit, based on the analysis of the legal framework that regulates internal audit activities in the public sector, to distinguish two levels of regulatory and legal framework of internal audit in public administration (state and local) is proposed. At the same time, internal acts for internal audit in the State Emergency Service of Ukraine's system are the legal basis for such activities at the local level. The chronology of the development of the domestic legal base from the introduction of internal audit as a component of the public internal financial control's system to improve the activities of public sector bodies and raise the level of public administration culture has researched by the author. Attention is focused on the formation of domestic regulatory and legal framework in the field of internal audit in the public sector on the basis of international standards of the International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) and International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing of the Institute of Internal auditors (IIA).

Key words: internal audit, public administration, public internal financial control, risk management, budget funds, financial resources, State emergency service of Ukraine.